

Till Justitiedepartementet

Ert Dnr: Ju2025/02760

**Ett nytt brott och andra åtgärder mot
människohandel (SOU 2025:119)****Sammanfattning**

Det är positivt att denna utredning har genomförts, och Stockholms stad ställer sig bakom flertalet av dess slutsatser. Särskilt viktigt är att utredningen tydligt framhåller att barn som utnyttjas av vuxna för att begå kriminella handlingar är att betrakta som brottsoffer och som utsatta för människohandel. Det är en avgörande utgångspunkt som bör präglade även andra åtgärder mot kriminaliteten i samhället. Att straffa brottsoffer ligger sällan i linje med det allmänna rättsmedvetandet.

Förslagen i betänkandet kommer att leda till att fler brottsoffer kan och kommer identifieras, vilket är positivt. Samtidigt innebär det att fler personer kommer att behöva stöd; sannolikt inte bara från rättsväsendet utan också från kommunerna, särskilt genom socialtjänsten. Det handlar i praktiken om en ambitionshöjning för hela samhället, och det är avgörande att kommunerna ges förutsättningar att möta denna. Tyvärr uppmärksammar utredningen inte detta behov. Den nuvarande regeringen har genomfört flera lagändringar som höjt ambitionsnivån inom socialtjänsten, bland annat genom den nya socialtjänstlagen, men gemensamt för dessa reformer är att de inte finansierats i den omfattning som krävs för att säkerställa ett likvärdigt och effektivt arbete i hela landet.

I Stockholm stads är det framförallt socialnämndens verksamhetsområde som berörs av delar av förslagen. I följande avsnitt kommenteras delar av utredningsförslagen mer utförligt.

Ställningstaganden***Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel***

Stockholms stad vill framhålla att i betänkandet framgår att förslagen kan medföra ökade arbetsuppgifter för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, bland annat genom mer omfattande och komplexa utredningar som i vissa fall kan omfatta både misstankar om människohandel och olaga tjänsteutnyttjande. Mot denna bakgrund bedömer utredningen att Polismyndigheten kan komma att få ökade kostnader, men att dessa sammantaget bedöms kunna hanteras inom myndighetens befintliga anslag.

Stockholms stad vill samtidigt understryka att ökade utredningar och ärenden rörande människohandel och relaterade brott även rimligen kan antas medföra att fler personer identifieras som brottsoffer och därmed får behov av stödinsatser från kommunen, exempelvis inom socialtjänsten.

Stockholms stad vill därför uppmärksamma att det finns en risk att kommunerna belastas av ökade behov av stöd och skydd utan att motsvarande ekonomisk kompensation tillförs. Detta bör beaktas i det fortsatta arbetet, särskilt mot bakgrund av kommunernas centrala roll i genomförandet av flera av de stöd- och skyddsåtgärder som aktualiseras genom förslagen.

5.9 Ett nytt brott om olaga tjänsteutnyttjande bör införas

Stockholms stad tillstyrker förslag om en ny straffbestämmelse om olaga tjänsteutnyttjande som innebär en utvidgning av det kriminaliserade området. Förslaget innebär att det ska vara straffbart att beställa eller på annat sätt nyttja en tjänst som tillhandahålls av en person som är utsatt för människohandel eller människoexploatering. En sådan reglering bedöms stärka skyddet för utsatta personer, minska efterfrågan på exploaterande tjänster samt utgöra ett viktigt komplement till befintlig straffrättslig lagstiftning i syfte att effektivt motverka dessa brott.

5.8 Människohandelsbrottet bör ändras

Stockholms stad tillstyrker förslag om att straffbestämmelsen om människohandel formuleras på ett enklare och tydligare sätt, vilket bedöms kunna underlätta tillämpningen av bestämmelsen.

I direktivet pekas barn ut som en särskilt utsatt grupp som organiserade kriminella grupper riktar in sig på och utnyttjar för att begå brott. Detta är en angelägen och högt prioriterad fråga för Stockholms stad. Att exploatering av personer för brottslig verksamhet uttryckligen ingår i straffbestämmelsen för människohandel.

Även om ett otillbörligt utnyttjande av någon i syfte att begå brott redan i dag kan omfattas av bestämmelsen, tydliggörs genom den föreslagna ändringen att ageranden där barn och unga rekryteras och utnyttjas i brottslig verksamhet kan utgöra det allvarliga brottet människohandel. Om ändringen i denna del leder till att fler personer som rekryterar och använder barn och unga för att begå brott lagförs och döms för människohandel, kan detta i sig utgöra ett betydelsefullt bidrag i arbetet mot den organiserade brottsligheten.

6.5.2 Vidareslussningsmekanism och nationell kontaktpunkt

Stockholms stad tillstyrker förslaget att Jämställdhetsmyndigheten ges ett formellt ansvar för Sveriges vidareslussningsmekanism, Manualen vid misstanke om människohandel.

Stockholms stad tillstyrker även att Jämställdhetsmyndigheten utses till nationell kontaktpunkt för gränsöverskridande vidarelussning av brottsoffer. För att möjliggöra detta bedöms införandet av särskild reglering om personuppgiftsbehandling och sekretess hos myndigheten vara nödvändigt för att genomföra direktivet. *Stockholms stad tillstyrker* också förslagen om dessa bestämmelsers utformning.

Stockholms stad vill samtidigt understryka vikten av att det görs en analys av hur föreslagen sekretessbestämmelse för uppgifter inom Jämställdhetsmyndigheten ska förhålla sig till den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 15 a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Eftersom förslaget i betänkandet utarbetades innan 10 kap. 15 a § OSL trädde i kraft, är det angeläget att analysera och bedöma om den nya sekretessbrytande bestämmelsen ska omfatta uppgifter inom Jämställdhetsmyndigheten och vilka konsekvenser det i så fall får.

Socialstyrelsen bör också ges i uppdrag att ta fram stödmaterial och vidta kunskapshöjande åtgärder

Stockholms stad tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen ges i uppdrag att kartlägga tillgången till boendeinsatser för offer för människohandel, inklusive skyddat boende, i enlighet med människohandelsdirektivet. En sådan kartläggning bedöms vara nödvändig för att möjliggöra en samlad bedömning av om boendeinsatserna är tillräckliga och lättillgängliga samt för att säkerställa att stödet motsvarar de behov som finns inom socialnämndernas ansvarsområden.

Stockholms stad tillstyrker att Socialstyrelsen ges i uppdrag att, i samråd med Jämställdhetsmyndigheten, ta fram stödmaterial och vidta kunskapshöjande åtgärder riktade till aktörer på kommunal och regional nivå. Förslaget bedöms kunna bidra till ett ökat genomslag för Manualen vid misstanke om människohandel samt till en mer enhetlig kunskapsnivå och tillämpning inom kommunerna, där en stor del av det praktiska stödet till brottsoffer tillhandahålls.

Sammantaget kan förslagen leda till förbättrade förutsättningar för brottsoffers faktiska tillgång till skydd och stöd samt stärka kommuners och regioners förmåga att identifiera och möta behov hos förmodade och identifierade offer för människohandel.

7.4.3 Jämställdhetsmyndigheten ges i uppgift att vara nationell samordnare och oberoende organ

Stockholm stad tillstyrker förslaget att Jämställdhetsmyndigheten ges i uppdrag att fungera som nationell samordnare mot människohandel samt som ett oberoende organ inom området. Genom detta förslag stärks offentliga aktörers samordning i arbetet

med att förebygga och bekämpa människohandel och bättre förutsättningar skapas för ett mer sammanhållet, effektivt och långsiktigt arbete på nationell, regional och lokal nivå.

Stockholm som ovan

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande